

Vanmetnar fjölskyldur

Mat á hæfni seinfærra foreldra

MA-ritgerð í fötlunarfræði

Rahel More – ram10@hi.is

Leiðbeinandi: Hanna Björg Sigurjónsdóttir

Um rannsóknina

- Eigindleg viðtalsrannsókn 2012-2015
- Hluti af stærra rannsóknarverkefni, *Fjölskyldulíf og fötlun*
- Meginrannsóknarspurningar:
  1. *Hvernig er hæfni foreldra metin?*
  2. *Í hvaða tilgangi eru foreldrahæfnimöt notuð?*
  3. *Hvaða þýðingu hefur mat á hæfni seinfærra foreldra fyrir líf og aðstæður þeirra og barna þeirra?*
- Viðtöl við 11 þátttakendur, fagfólk og seinfæra foreldra

Hvað er *foreldrahæfnimat*?

- Krafist í sumum barnaverndarmálum vegna efasemda um forsjárhæfni foreldra
- Heiti yfir fjölda aðferða og matstækja

Staða seinfærra foreldra – alþjóðlegar rannsóknir

- Viðurkennt að greindarvísitala fólks hefur ekki bein áhrif á uppeldisfærni
- Fleiri barnaverndarmál og aukin áhætta varðandi forsjármissi hjá seinfærum foreldrum
- Fordómar og mismunun
- Fáar rannsóknir um mat á hæfni seinfærra foreldra

Hvernig er hæfni foreldra metin?

- Formlegt mat á hæfni foreldra er framkvæmt af sálfræðingum
- Möt geta verið mismunandi í framkvæmd – mat á forsjárhæfni seinfærra foreldra er ekki staðlað
- Ákveðinn rammi sem matsmenn fylgja – þeir styðjast oft við svipaðar aðferðir og mælitæki
- Greindarpróf ávallt notað þegar foreldrar eru seinfærir

Hvernig er hæfni foreldra metin? – fh.

- Mismunandi viðmið sálfræðinga
- Persónulegir mælikvarðar matsmanna og *almenn skynsemi*
- Oftast eru foreldrar ekki taldir algjörlega vanhæfir heldur er mælt með stuðningi

Í hvaða tilgangi eru foreldrahæfnimöt notuð?

- Kanna stuðningsþörf foreldra og barna eða skera úr um hæfni eða vanhæfni foreldra
- Fá möt eru framkvæmd
  - dýr í framkvæmd
  - foreldrar samþykkja oft úrræði barnaverndar
- Reynt að spá fyrir um hegðun foreldra í framtíðinni

Hvaða þýðingu hefur mat á hæfni seinfærra foreldra fyrir líf og aðstæður þeirra og barna þeirra?

- Ólík reynsla foreldranna í rannsókninni af því að hafa undirgengist foreldrahæfnimat
  - valdeflandi
  - niðurlægjandi
- Ótti foreldra við kerfið
- Foreldrunum fannst þeir oft vera vanmetnir af kerfinu

Hvaða þýðingu hefur mat á hæfni seinfærra foreldra fyrir líf og aðstæður þeirra og barna þeirra? – fh.

- Mismunandi afleiðingar foreldrahæfnimats og matsniðurstaðna fyrir fjölskyldurnar í rannsókninni

Lærdómur og vangaveltur

- Foreldrahæfnimat getur verið gagnlegt tæki í starfi með foreldrum
- Mismunandi gæði og gildi formlegs mats á hæfni foreldra
- Góður undirbúningur og vönduð framkvæmd skipta máli!
- Seinfærir foreldrar geta orðið fyrir mismunun

Lærdómur og vangaveltur – fh.

- Foreldrahæfnimat getur verið valdeflandi og hvetjandi
- Þörf er á frekari rannsóknum – ekki má alhæfa um of út frá reynslu þátttakenda í þessari rannsókn

- Mikilvægt að staðsetja þörf fyrir fræðslu til að geta styrkt fjölskyldur í sínu hlutverki að veita börnum viðunandi uppeldisskilyrði